

Samir Amin

Libyen är varken Tunisien eller Egypten

Samir Amin, som är född i Egypten, är en känd vänsterekonom som speciellt intresserat sig för utvecklingsländerna. Flera av hans böcker finns översatta till svenska, bl a *Den globala kapitalackumuleringen* (1974), *Kapitalism i globaliseringens tid* (1997) och *Arabvärlden och Europa* (2004). Han är för närvarande direktör för det tredje världsförbundet i Dakar, Senegal. Den ursprungliga artikeln "[2011: Le Printemps arabe?](#)" från vilket följande är ett utdrag publicerades första gången i *Nouveaux Cahiers du Socialisme* den 22 maj 2011.

Libyen är varken Tunisien eller Egypten. (Gaddafi)-blocket vid makten och de krafter som kämpar mot det har inga motsvarigheter i Tunisien eller Egypten.

Gaddafi har aldrig varit något annat än en clown vars tomma tänkande återspeglas i den berömda "Gröna boken". Gaddafi verkar i ett fortfarande arkaiskt samhälle och kunde komma undan med att anta på varandra följande "nationalistiska och socialistiska" diskurser – med liten reell genomslagskraft – för att sedan bara plötsligt omfamna "liberalismen". Han gjorde det "för att glädja Väst"(!), som om valet av liberalism inte skulle ge effekter på samhället. Men han gjorde det ändå och – vilket inte var särskilt förvånande – förvärrade på så sätt de sociala problemen för majoriteten. Detta skapade förutsättningarna för den explosion vi har sett, den explosion som omedelbart utnyttjades av krafter knutna till libysk politisk islam och regionalism.

Libyen har egentligen aldrig existerat som en nation. Det är en geografisk region som separerar Maghreb (det arabiska Väst) och Mashrek (det arabiska Öst). Gränsen mellan de två går rakt genom mitten av Libyen. Cyrenaika, historiskt grekiskt och hellenistiskt, har blivit Mashrek. Tripolitanien, som var latinskt, har blivit Maghreb. Detta faktum har alltid utgjort en grund för regionalism i landet. Vi vet inte riktigt vilka som är medlemmar av det nationella övergångsrådet i Benghazi. Det kan finnas demokrater bland dem, men säkerligen finns där islamister och, vilket är värst av allt, regionalister.

"Rörelsen" i Libyen tog redan från början formen av en väpnad revolt mot armén, inte av en våg civila demonstrationer. Denna väpnade revolt värdjade dessutom nästan omedelbart till NATO om hjälp. Detta blev då öppningen för en militär intervention av imperialistmakterna. Det eftersträvar målet är förvisso varken "skydd av civila" eller "demokrati", utan att kontrollera oljan och skaffa en stor militärbas i landet.

Visserligen hade västerländska företag redan kontroll över den libyska oljan, efter Gaddafis vändning till "liberalismen". Men med Gaddafi kunde de aldrig vara säkra på någonting. Skulle han byta sida i morgon och spela de kinesiska och indiska korten? Ännu allvarligare: 1969 krävde Gaddafi att de brittiska och amerikanska baser som hade upprättats efter andra världskriget skulle utrymmas.

Nu behöver Förenta staterna flytta USAFRICOM (Förenta Staternas Afrikakommando, en viktig del av mekanismen för att militärt kontrollera planeten, vilket fortfarande ligger i Stuttgart) till Afrika. Och fortfarande vägrar Afrikanska Unionen att acceptera det och än i dag har ingen afrikansk stat vågat göra så. En lakej installerad i Tripoli (eller Benghazi) skulle uppenbart gå med på kraven från Washington och dess underordnade allierade i Nato.